

Leren lezen met verbeeldingskracht

Lisanne Bos, phd
Adviseur Toetsing & Onderwijs
Bureau ICE

Dr. Lisanne Bos

- Passie voor leesonderwijs/ leesonderzoek
- Gepromoveerd aan de Vrije Universiteit Amsterdam
- Werkzaam als adviseur Toetsing & Onderwijs bij Bureau ICE

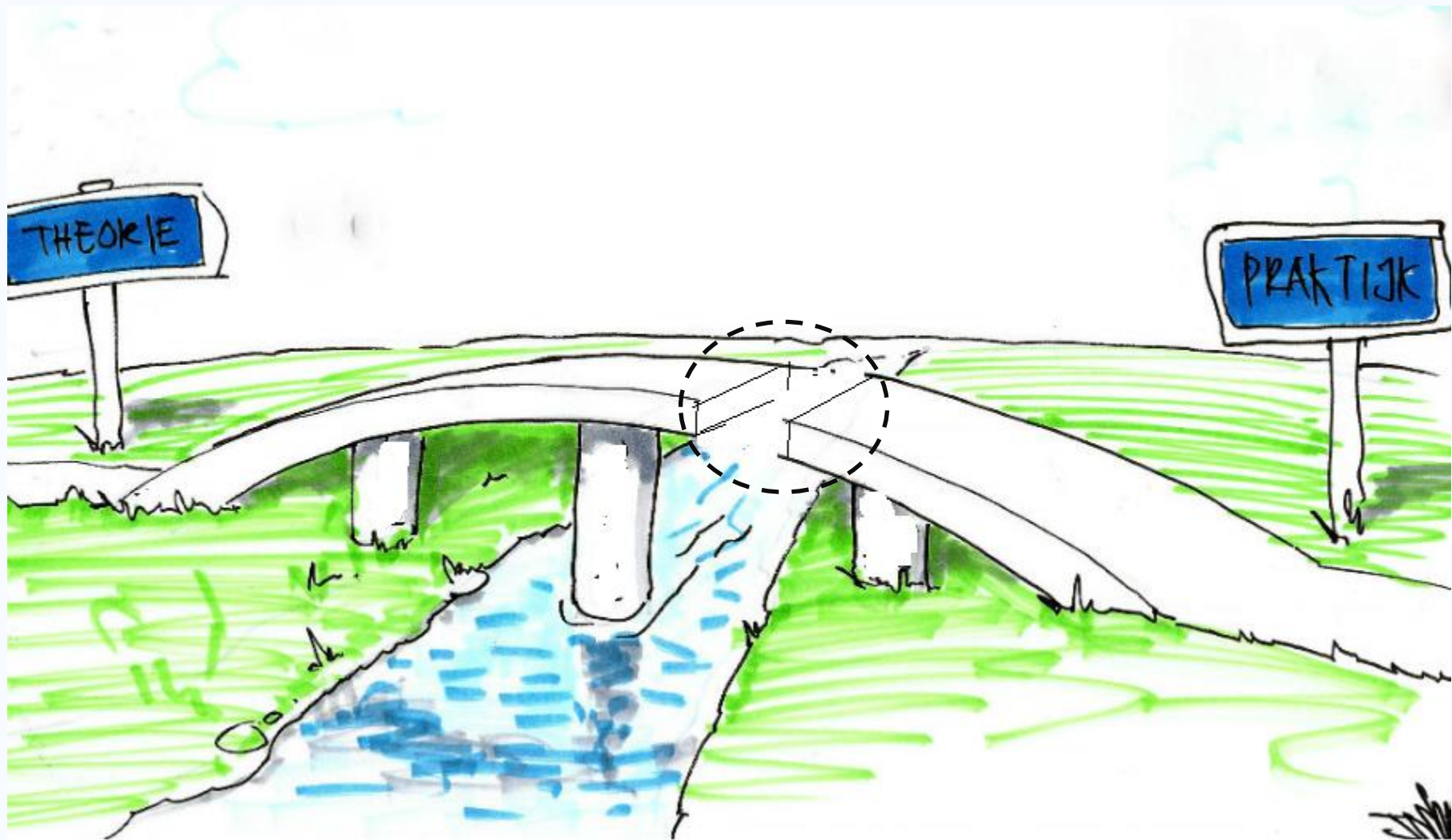
Dr. Stephanie Wassenburg

Dr. Bjorn de Koning

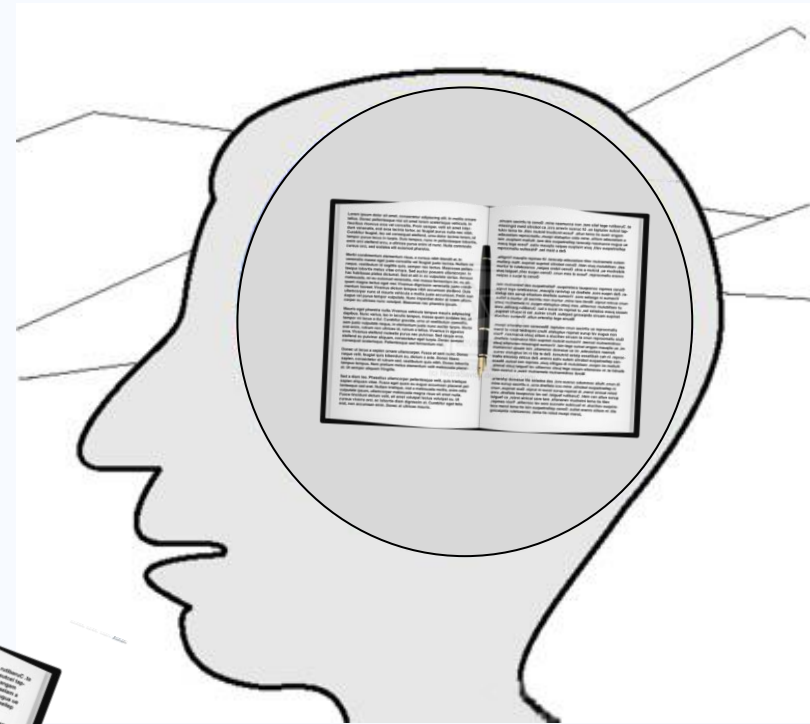

Dr. Menno van der Schoot

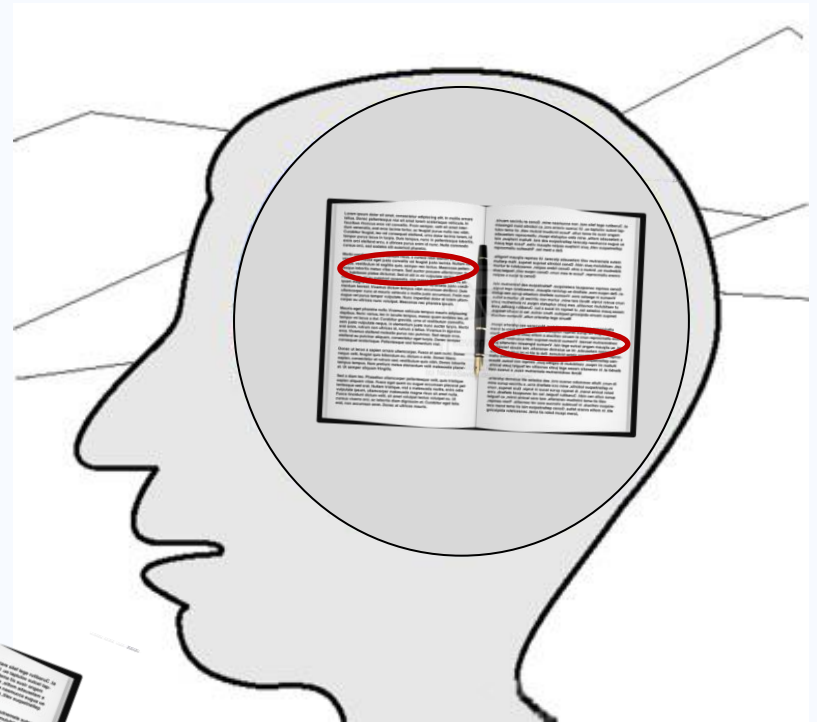
Surface representatie

- Letterlijke woorden en zinsdelen
- Snel uit geheugen

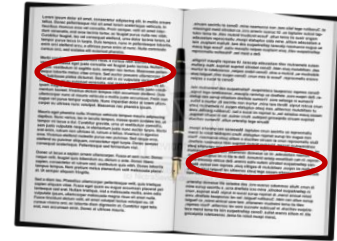

Tekst gebaseerde representatie

- Propositionele structuur van de tekst
- Aandacht voor betekenissen van woorden/zinnen
- Langer in geheugen

Situatie-model

Erik en Bianca gaan altijd fietsend naar school. De zon staat hoog aan de hemel. Erik en Bianca gaan op pad. Halverwege stelt Bianca voor om even af te stappen en in het gras te liggen. Als ze samen in het gras liggen, kijken ze naar boven. Ze bekijken aandachtig de sterren aan de hemel. Erik vertelt Bianca een verhaal over waar sterren vandaan komen.

Interventie – pretest-posttest control group design

Training

- Groep 5 en 6
- Elke training: 8 lessen in 6 weken
- Instructiebenadering:
 - Directe instructie
 - Modeling
 - Inoefening en begeleiding (guided practice)
 - Zelfstandige verwerking en oefening
- Groepsgerichte instructie en oefening: 5-6 kinderen per groep

Mentaal simuleren

Doelen van de training

- Gericht op **BELEVEN** van de tekst
- Bewust verbeelden van **perceptuele** en **motorische** informatie a.d.h.v. **eigen ervaringen** waarbij een beroep wordt gedaan op **alle zintuigen** → bevordert begrip van de tekst
- Sluit aan bij recente theoretische en empirische inzichten over de (neuro)cognitie van begrijpend lezen (bv. embodied cognition; situatiemodeltheorie)

Mentaal Simuleren training

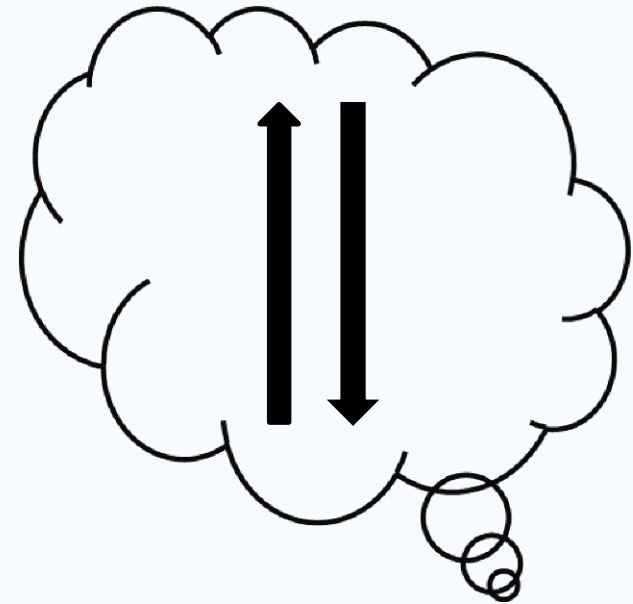
Een dagje wandelen op het strand.

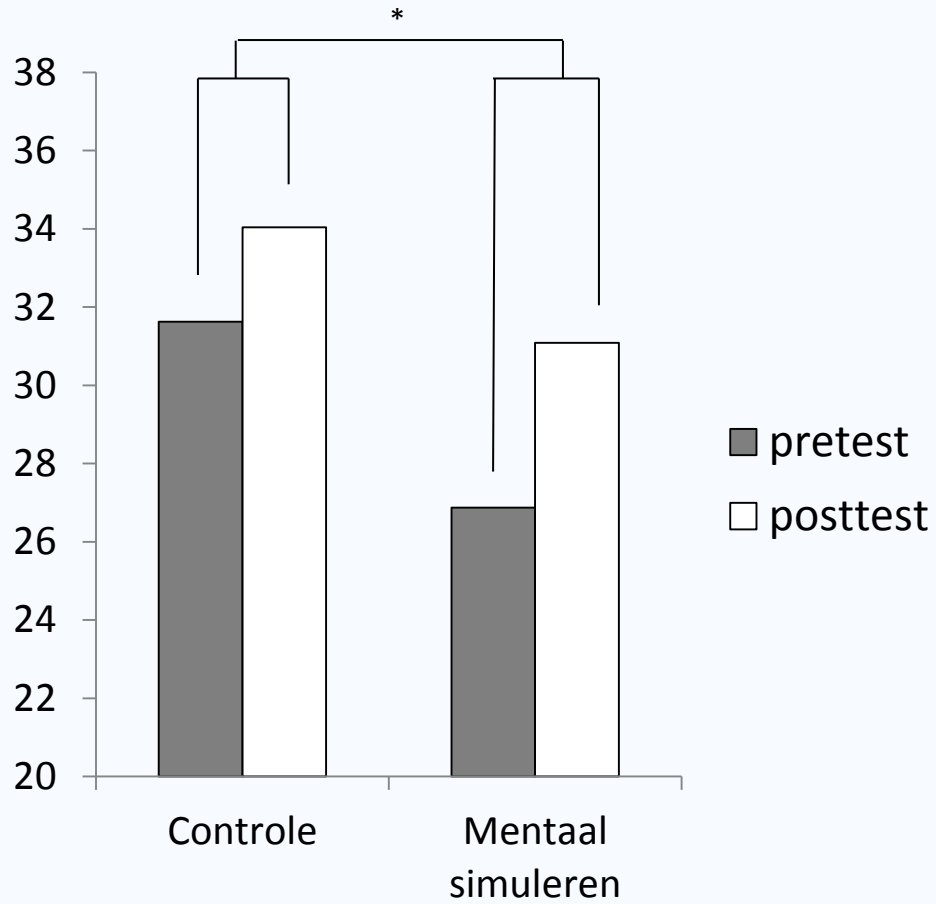
Mentaal Simuleren training

Je pakt de kandelaar van de plank

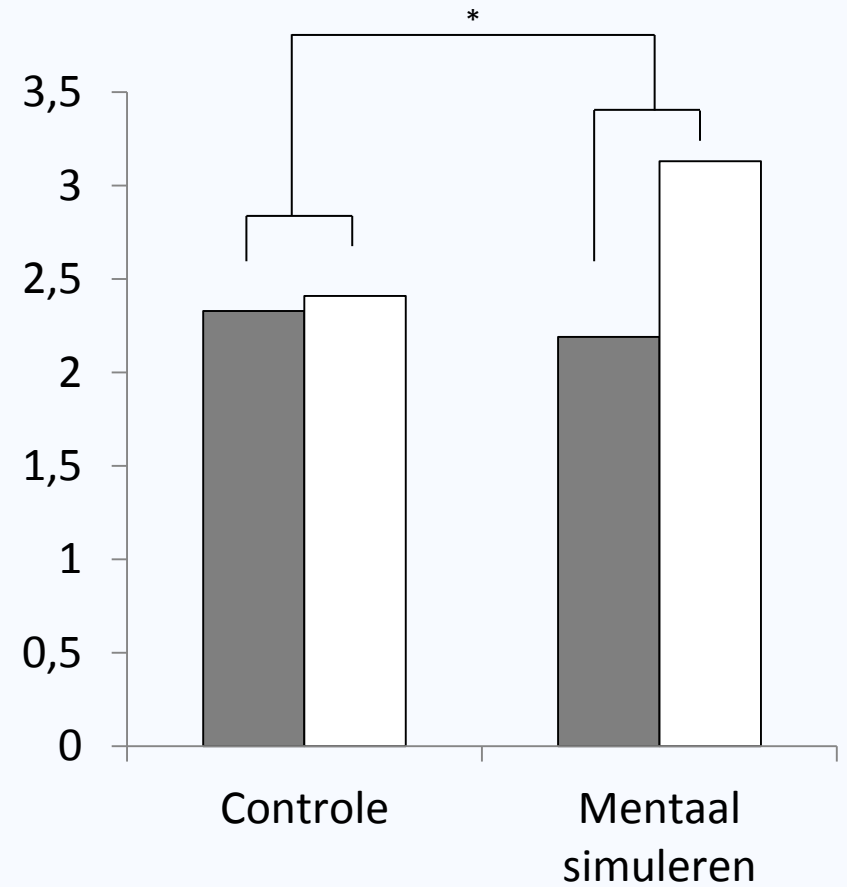
- Je haalt je handen van het stuur
- Je doet je vinger onder de kraan

Begrijpend lezen

Leesmotivatie

Begripsmonitoring

Doelen van de training

- Informatie uit verschillende delen van de **tekst** en **voorkennis** met elkaar **integreren en vergelijken**.

- **Bewust worden van eigen begrip en verschillende soorten informatie en 'dimensies' binnen een tekst**

Informatie over de **hoofdpersoon**.

Wie is de hoofdpersoon? Wat voor persoon is de hoofdpersoon?
Hoe ziet hij/zij eruit? Wat wilt hij/zij bereiken? Hoe voelt hij/zij zich?

Informatie over de **ruimte**.

Waar speelt het verhaal zich af? Hoeveel ruimte nemen de bewegingen in beslag? Welke richting gaat iemand op?

Informatie over de **tijd**.

Wanneer speelt het verhaal zich af? Hoe lang duren de gebeurtenissen? In welke volgorde gebeuren dingen?

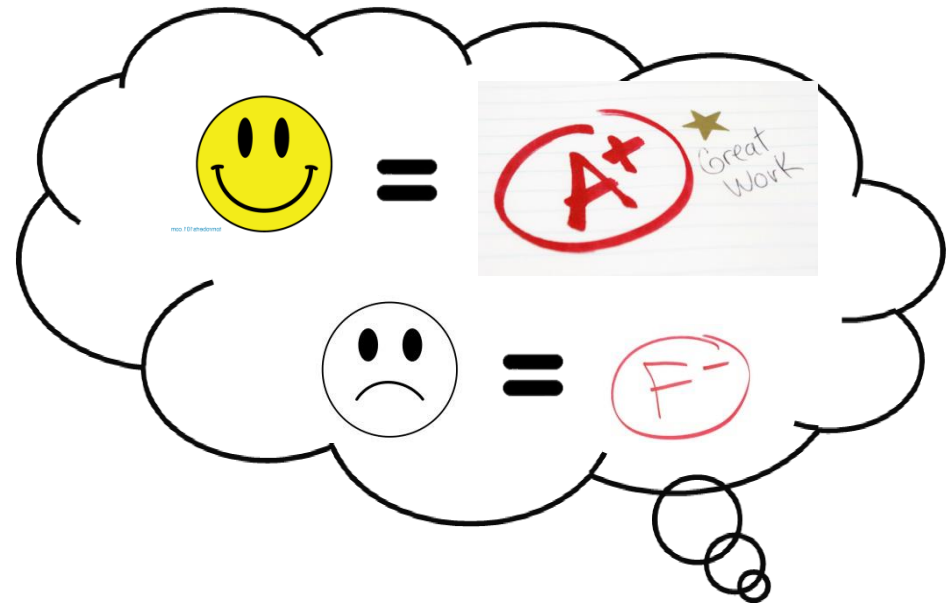
Informatie over **oorzaak en gevolg**.

Wat zijn de gevolgen van bepaalde gebeurtenissen? Wat zijn logische gevolgen in bepaalde situaties?

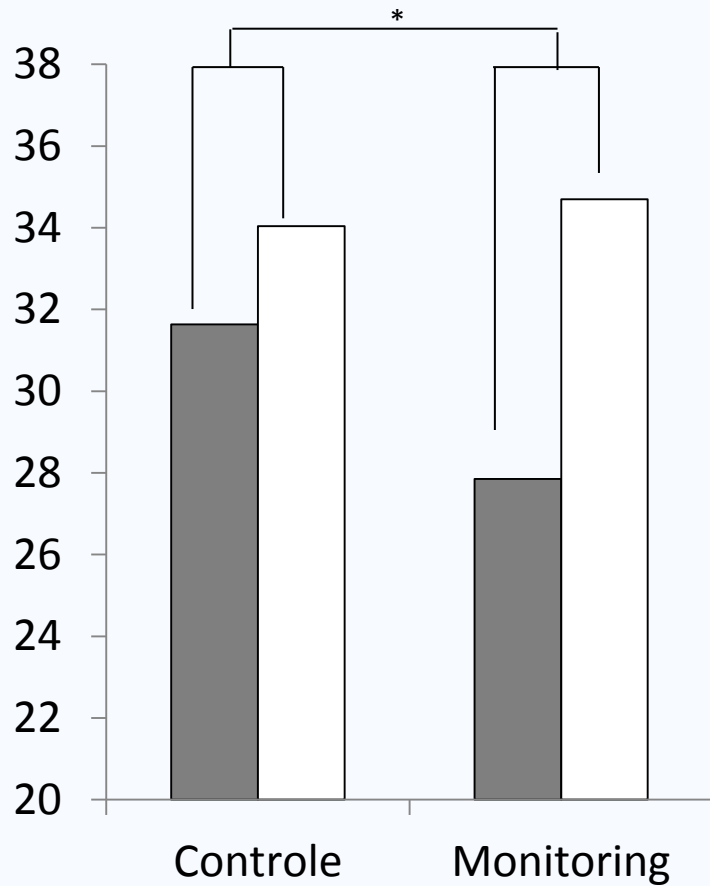

Monitoring training

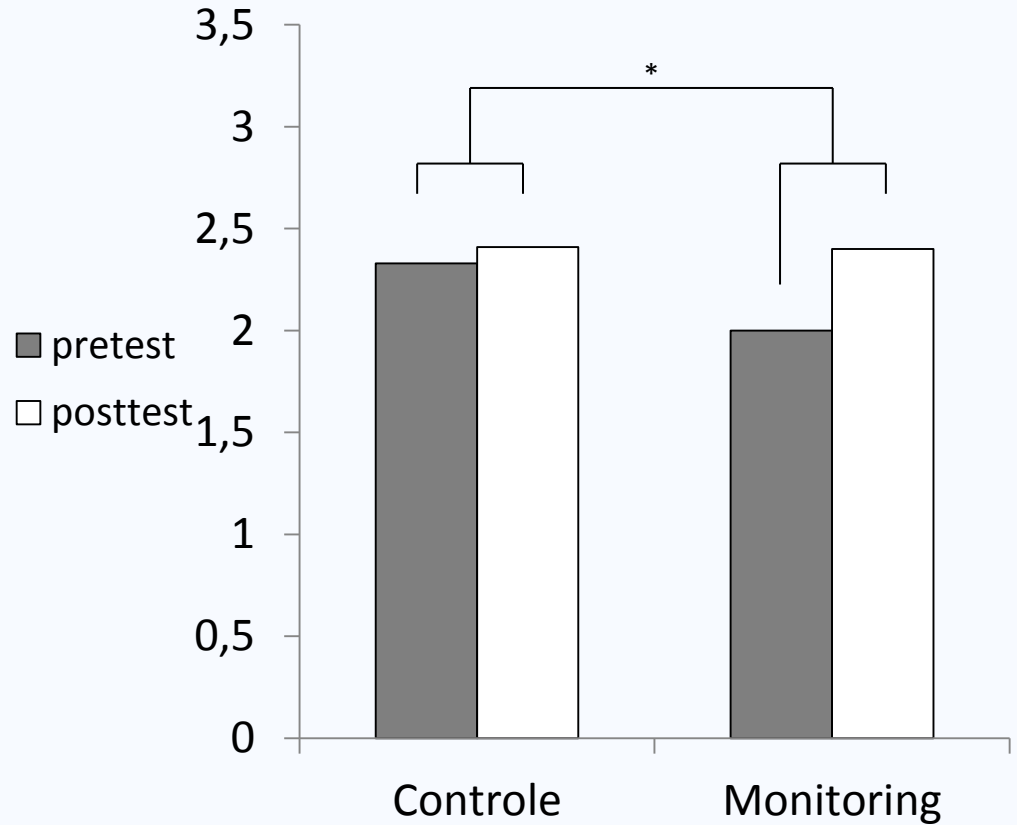
“Sjoerd had erg hard geleerd voor de toets en zijn cijfer was een twee. Hij was erg blij en kon niet wachten om het thuis te vertellen.”

Begrijpend lezen

Leesmotivatie

Inferenties maken

Doelen

- Het **vinden** en **combineren** van **aanwijzingswoorden** in een tekst.
- Het gebruiken van **eerder gelezen**, **later informatie** in de tekst wanneer of **voorkennis** wanneer er een probleem optreedt met het begrip.

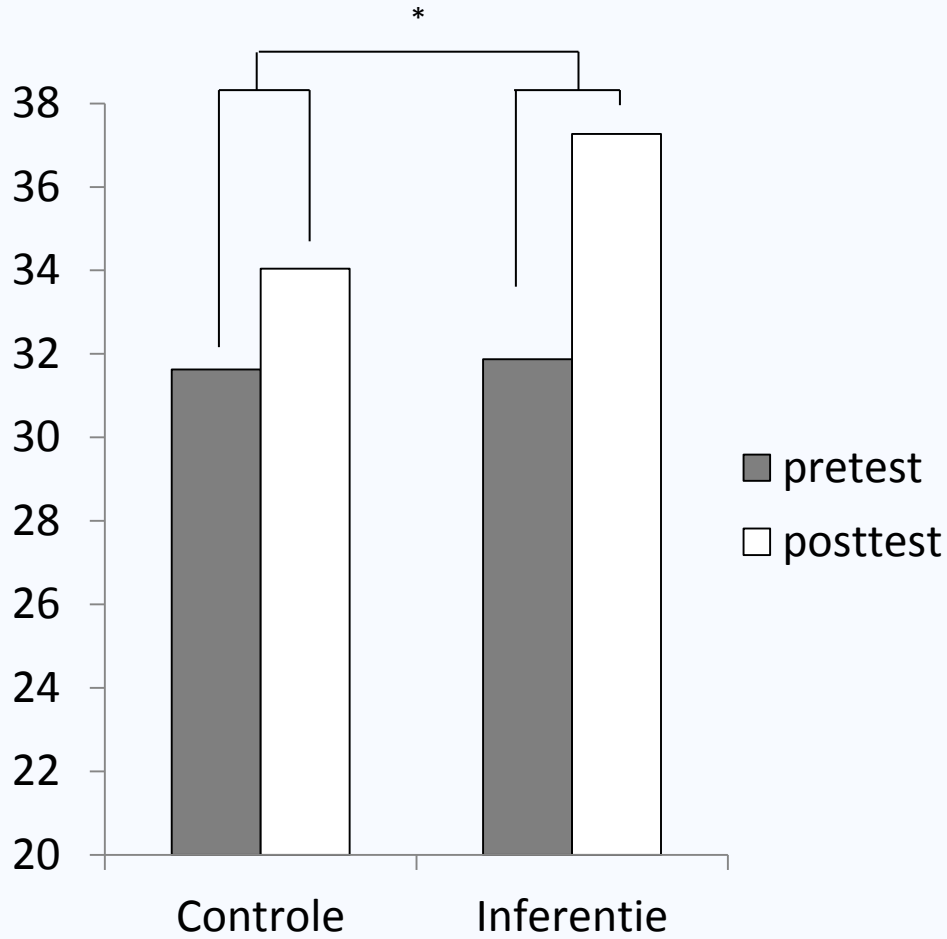

Inferentie training

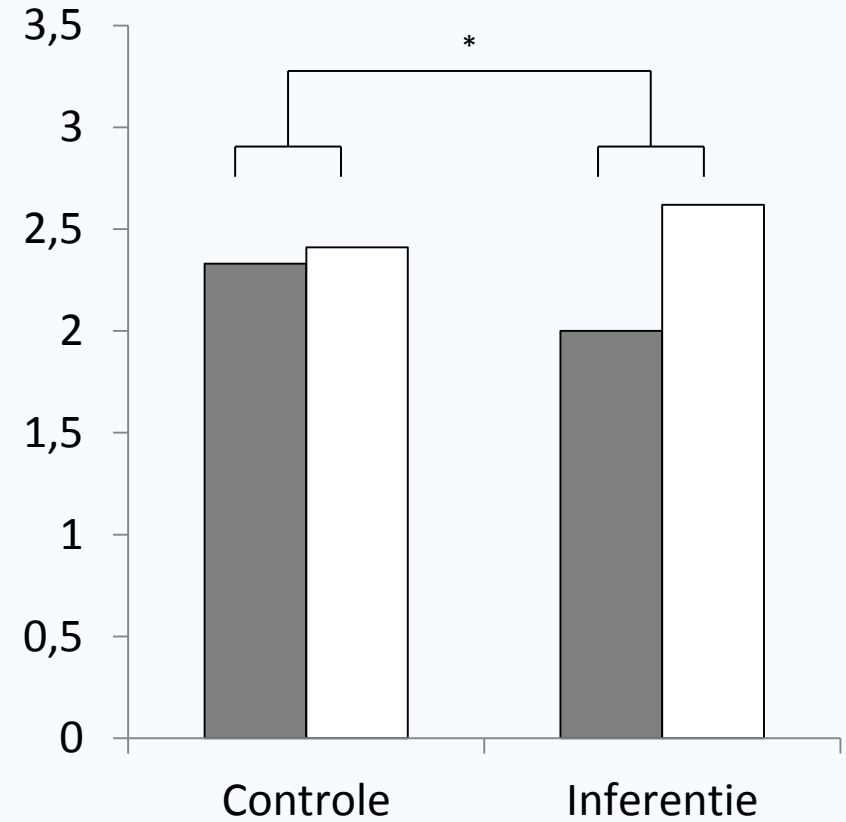
De overvaller bedreigde de man, **stak hem** neer en gooide hij **het wapen** in de bosjes.

Begrijpend lezen

Leesmotivatie

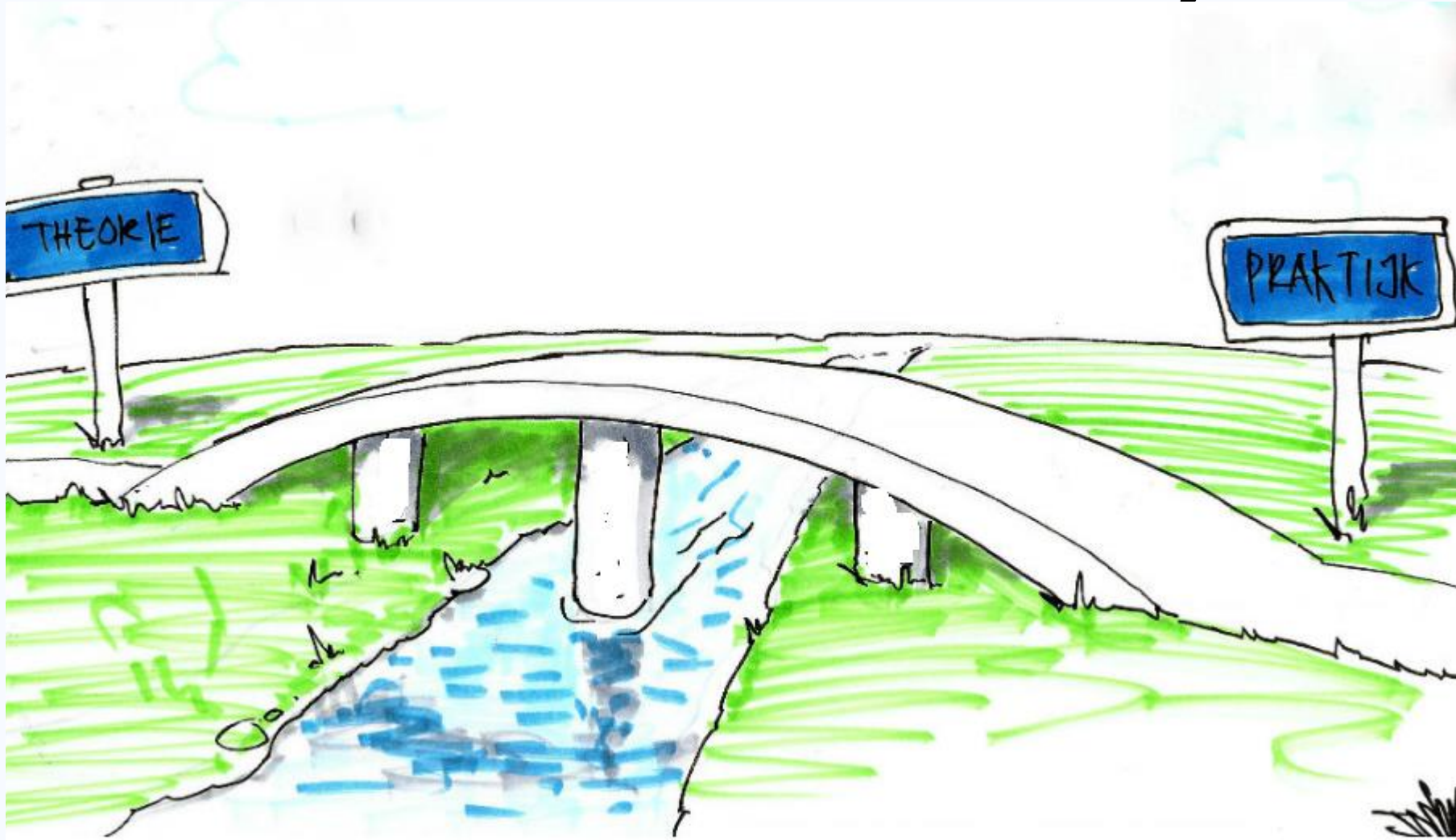
Samengevat

	Vooruitgang CITO	Verhoging leesplezier	Vooruitgang taak specifiek
Visualisatie training	☒	☒	☒
Monitoring training	☒	☒	☒
Inferentie training	☒	☒	☒

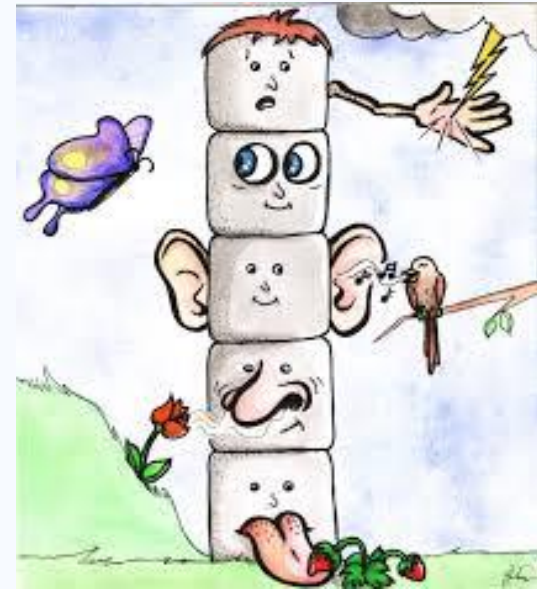
Toekomstig onderzoek

- Groter onderzoek met docenten
- Aanpassingen naar niveau i.p.v one-size-fits-all
- Vooruitgang op langere termijn
- Samenvoegen van de trainingen
- Samenvoegen met andere vakken

Handvatten voor het onderwijs

Leer leerlingen om tekstinformatie te verbinden aan hun eigen zintuiglijke, motorische en emotionele ervaringen en herinneringen.

Spoor leerlingen aan om tijdens het lezen op zoek te gaan naar woorden of zinsneden die verduidelijken wat er eigenlijk wordt bedoeld, ook al staat die bedoeling nergens letterlijk.

Laat leerlingen zich voortdurend de volgende vragen stellen: 'Begrijp ik wat ik lees?' en 'Is dit logisch volgens mijn verwachtingen van de tekst?'.

Leg niet alleen uit wat een leesstrategie is en waarom de strategie belangrijk is, maar doe het ook voor ('modeling').

Vragen?

Meer informatie:

Stel je eens voor... – Didactief (november 2016)

Binnenkort:

VeerKracht (januari 2017)

Meer Taal (februari 2017)

JSW (begin 2017)

Dr. Lisanne Bos

lbos@bureau-ice.nl

